

No: 2021-110

Konu: Vergi İnceleme Sürecine İlişkin Faydalı Rehber

Vergi İnceleme Rehberi

Maliye denildiğinde mükelleflerin belki de en tedirgin oldukları durum bir vergi incelemesine tabi tutulmaktır. Bu tedirginliğin sebebi hem karşılaşılması muhtemel vergi cezaları ve matrah farkı hem de sürecin bilinmezliğidir. Bu rehberimizde vergi inceleme sürecini, dikkat edilmesi gereken konuları ve sürecin olası sonuçlarını mali işler yöneticileri için açıklamaya çalıştık.

1.Firmalar Neden Vergi İncelemesine Girer?

Firmalar birçok nedenden ötürü incelemeye alınabilir. Bu sebeplere kısaca bakalım:

- İdarenin Risk Analizlerine Takılmak

Etkin ve verimli vergi incelemeleri yapılabilmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde gerek mükellefler bazında gerekse sektörel bazda risk analizleri yapılmaktadır. Yüzlerce risk kriteri ve senaryo kullanılarak yapılan bu analizler sonucunda vergi kaybı konusunda risk içeren mükellefler vergi incelemesine alınır.

- Firma Hakkında İhbarda Bulunulmuş Olması

Bazen firmaların çalışanları, aralarında anlaşmazlık bulunan ortakları, ticari ilişkide bulunulan firma yetkilileri veya ihbar ikramiyesi denilen ödülü almak amacıyla diğer kişiler tarafından firmalar hakkında ihbarda bulunulabilmektedir. Yapılan ihbar başvuruları, İhbar ve İnceleme Taleplerini Değerlendirme Komisyonlarına gelir. Komisyonların yapacağı değerlendirmede uygun görülen mükellefler vergi incelemesine alınır.

- Sektörel İncelemeler Yapılması

İdare bazen bir sektörün geneline hâkim bir sıkıntının olduğunu tespit ettiğinde sektörde yer alan firmaların tamamını incelemeye alabilmektedir. Bu sayede hem incelenen ve incelenmeyen firmalar arasında adaletsizlik ortaya çıkmamakta hem de yaşanan sıkıntı sektörel bazda giderilmektedir.

- Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Gelen Rapor, Bilgi ve Talepler Nedeniyle

Kamu kurumları kendi görev alanlarında yaptıkları işlem ve denetimler sırasında vergisel kayıpların olduğuna ilişkin emareler görmeleri durumunda konuyu Hazine ve Maliye Bakanlığı'na iletirler. Diğer kamu kurumlarından gelen bu talepler değerlendirildikten sonra mükellefler vergi incelemesine sevk edilebilirler.

- Vergi Müfettişlerinin Düzenleyecekleri Görüş ve neri Raporlarına İstinaden

Vergi Müfettişleri yürüttükleri incelemeler sırasında başka firmaların veya belli sektörlerin vergisel riskler taşıdığını tespit ettiğinde bu tespite ilişkin düzenleyecekleri görüş ve öneri raporu ile bu mükelleflerin veya sektörün incelemeye sevk edilmesini sağlayabilirler.

- Yürütülen Başka İncelemeler Nedeniyle

Mükelleflerin mal ve hizmet aldıkları mükelleflerin özellikle de sahte belge düzenleyicisi oldukları yönünde tespit yapılması durumunda mal ve hizmet alımı yapan firmaların da sahte belge kullanma nedeniyle incelemeye sevk edilmesi kağınılmaz bir durumdur.

- Yasal Zorunluluklar Nedeniyle

Bu durumun en tipik rneği vergi iade talepleridir. Bazı iade türlerinde YMM raporu veya teminat verilmesi yeterli olurken bazı iade türlerinde iadenin gerçekleştirilebilmesi için vergi müfettişi tarafından yapılacak bir incelemeye gerek duyulmaktadır.

Vergi incelemesine girmek için birçok neden olup bunların tamamı ortadan kaldırılamasa da risk kaynaklı incelemeye girme ihtimali profesyonel yaklaşımlarla en aza indirilebilir.

2.Vergi İnceleme Süreci Nasıl Başlar?

Vergi inceleme süreci incelemeye başlama tutanağının imzalanması ile başlar. Vergi müfettişi mükellefe vergi incelemesi yapılacağını ve incelenecek dönemleri belirten bir yazı göndererek belli bir tarih ve saatte veya yazının tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde incelenecek dönemlere ilişkin defter ve belgelerin ibraz edilmesini ister. Belirtilen süre içinde vergi müfettişinin çalışma adresine gidilerek ilgili yıl defter ve belgeleri ibraz edildikten sonra vergi incelemesine başlandığını gösteren tutanak da taraflarca imzalanarak incelemeye başlanmış olur. Genellikle bu görüşme neticesinde biri defter ve belgelerin teslim edildiğini, diğeri ise vergi incelemesine başlanıldığını gösteren iki tutanak düzenlenerek birlikte imzalanmış olur.

řu andaki uygulama anlatıldığı gibi olmakla birlikte 7338 sayılı Kanunla konu hakkında bir düzenleme yapılmıştır. Uygulamada yaşanan sıkıntılar ve gecikmelerden ötürü Bakanlık incelemeye başlamak için tutanak düzenleme zorunluluğunu kaldırarak incelemenin, mükellefe yazılacak bir yazı ile başlayacağını belirtmiştir. Ancak Kanunun bu düzenlemeye ilişkin maddesi 01.07.2022 tarihinde yürürlüğe girecek olup bu tarihe kadar incelemeler yine incelemeye başlama tutanağı ile başlayacak, bu tarihten itibaren ise Vergi Müfettişi tarafından yazılan resmi bir yazı ile başlayacaktır.

Çeşitli hakların kullanılmasında ve sürelerin hesaplanmasında incelemeye başlama tarihi önem taşımaktadır. Bu nedenle incelemeye, tutanak ile başlanması, tarihin bu tutanak ile kayıt altına alınması unutulmaması gereken bir detaydır.

3.İncelemeye Başlama Tutanağını Firma Sahibi mi İmzalamak Zorundadır?

İncelemeye başlama tutanağını firma sahibi imzalayabileceği gibi bu konuda yetkilendirilmiş başka bir kişi de imzalayabilir. Bu kişi firmanın genel müdürü olabileceği gibi muhasebe sorumlusu, yeminli mali müşaviri ya da avukatı da olabilir. 01.07.2022 tarihinden itibaren böyle bir işleme gerek kalmayacaktır.

Tutanağı imza için kişiye yetki verilecekse, yetki belgesinde kişinin Vergi Denetim Kurulu'nda yapılacak incelemelerde firmayı temsilen tutanak imzalamaya yetkili olduğu hususunun açıkça yer alması olası anlaşmazlıkları ortadan kaldıracaktır.

4.Defer ve Belgeler 15 Gün İçinde İbraz Edilmezse Ne Olur?

Vergi müfettişinin talep ettiği defter ve belgeler herhangi bir mazeret gösterilmeksizin ibraz edilmezse mükellef ciddi yaptırım ve cezalarla karşı karşıya kalabilir. Vergi müfettişi 15 gün geçtikten sonra ikinci kez defter ve belgelerin ibrazını ister. İlk yazıdan sonra ibraz edilmemesi durumunda özel usulsüzlük cezası kesilirken ikinci yazıdan sonra da ibraz edilmemesi durumunda yaptırımlar çok daha ağır olacaktır. İbrazı istenen yılda indirim konusu yapılan KDV'lerin

reddedilerek tarhiyat yapılması ve buna ilişkin vergi ziyayı cezası kesilmesi, defter ve belgelerin ibraz edilmemesinin kaçakçılık suçlarından olan "defter ve belgenin gizlenmesi" olarak değerlendirilerek mükellef kurum yetkilileri hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulması, işlenen kaçakçılık fiili nedeniyle mükellef kurumun özel esaslara alınması karşılaşılabilecek en muhtemel yaptırımlardır.

İstenmeyen yaptırımlarla karşılaşmamak için defter ve belgelerin süresi içerisinde ibrazı konusunda hassas davranılması oldukça önemlidir.

5.İncelemeye Başlama Tutanağında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

İnceleme ile ilgili temel bilgiler, incelemeye başlama tutanağında yer almalıdır. İnceleme yapılacak dönem, incelemenin konusu, tam inceleme mi sınırlı inceleme mi olduğu, incelemenin nerede yapılacağı gibi hususlar süreç hakkında önemli bilgiler verecektir. Burada zikretmişken kısaca açıklamadan geçmeyelim. "Tam İnceleme" adından da anlaşılacağı gibi en geniş kapsamlı inceleme

türü olup belli konularla sınırlı değildir, mükellefin tüm işlemlerinin incelenmesini içerir. Bu inceleme için mevzuatta belirlenen süre 1 yıl olup vergi müfettişinin gerek duyması ve idarenin uygun görmesi halinde 6 ay daha uzatılabilir. Diğer inceleme türü olan “Sınırlı İnceleme” ise mükellefin bütün işlemlerini kapsamayıp konuları ve kapsamı belli olan bir inceleme türüdür. Bu inceleme için belirlenen süre 6 ay olup benzer şekilde vergi müfettişinin gerek duyması ve idarenin uygun görmesi halinde 6 ay daha uzatılabilir. Süreler konusunda yasal düzenleme anlatıldığı şekilde olmakla birlikte uygulamada vergi müfettişleri görevlendirilirken daha kısa süreler tayin edildiği de bilinmektedir. Mevcut uygulamada tutanakta yer verilen bilgilere 01.07.2022 tarihinden itibaren vergi müfettişi tarafından gönderilen yazıda yer verilecektir.

İncelemeye ilişkin en temel bilgiler incelemeye başlama tutanağından öğrenilebilir.

6.Vergi İncelemesi Nerede Yapılır?

Vergi Usul Kanunu 139’uncu maddesinde vergi incelemesinin, incelemeye tabi olanın işyerinde yapılacağı ifade edilir. Kanun maddesi böyle olmakla birlikte genellikle vergi müfettişleri incelemeyi kendi çalışma yerlerinde yapmayı tercih etmektedirler. Evrakları çok fazla olmayan ve/veya vergi müfettişinin çalışması için tahsis edebilecekleri yer konusunda sıkıntıları olan mükellefler de bu talebe olumlu yaklaşmaktadırlar. Bu nedenle incelemeye başlama tutanağına “... mükellef kurum yetkilisinin talebi doğrultusunda inceleme vergi müfettişinin çalışma adresinde yapılacaktır.” şeklinde ifadeler eklendiği bilinmektedir. Ancak çok fazla evrakı olan, bu evrakların vergi müfettişinin çalışma adresine taşınmasında zorluk yaşayacak olan mükelleflerin, uygun bir çalışma alanı tahsis edebilecek olmaları durumunda Kanunda yer alan ifadeye istinaden incelemenin kendi işyerlerinde yapılmasını isteme hakları bulunmaktadır.

Kanun maddesi ile uygulamanın farklı olması Bakanlığı bu konuda da düzenleme yapmaya yönlendirmiş olacak ki 7338 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile fiili durum yasal hale getirilmiştir. Kanunla getirilen yeni düzenlemeye göre incelemenin, vergi müfettişinin çalışma adresinde yapılması esas uygulama olarak kabul edilmiştir. Ancak bu düzenleme gerekli durumlarda incelemenin mükellefin iş yerinde de yapılabilmesine engel değildir. Hatta mükellef talep ederse ve iş yeri de uygunsa inceleme yine mükellefin işyerinde yapılabilecektir. Anlatılan düzenleme de 01.07.2022 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Mükelleflerin, vergi incelemesinin kendi işyerlerinde yapılmasını isteme hakları mevcuttur.

7.Vergi İnceleme Sürecinde Müfettişle İlişkiler Nasıl Yürütülmelidir?

Vergi incelemesi, profesyonelce yürütülmesi gereken bir süreçtir. İncelemeye giren mükellef kurumun temsilcilerine bir şekilde ulaşip vergi müfettişini tanıdığını, isterlerse incelemeyi kapattırabileceğini, rapor yazdırmayacağını, bağlantılarını kullanarak raporu işleme

koydurmayacağını iddia eden kişilere kesinlikle itibar edilmemelidir. Bu iddiaların gerçeklikten uzak olduğu, sadece mükellefin zor durumundan faydalanarak para kazanmayı amaçlayan kişilerin mesnetsiz vaatleri olduğu unutulmamalıdır.

Vergi müfettişi ile inceleme sürecinde olumlu insani ilişkiler kurmak, sürecin gerginlik oluşturulmadan, inatlaşmalara girilmeden, karşılıklı saygı içerisinde yürütülmesi en doğru yoldur.

Vergi müfettişi, inceleme sürecinde ihtiyaç duyduğu bilgi, belge ve açıklamaları resmi yazı ile talep edebileceği gibi resmi e-mail adresi kanalıyla veya şifahi olarak da isteyebilir. E-mail ve şifahi yol, resmi bilgi talep yolları olmamakla birlikte vergi müfettişinin mükellefe duyduğu güvenin ve iyi niyetinin bir göstergesi olarak algılanabilir. Bu nedenle resmi yazı ile olmasa da vergi müfettişinden gelen bilgi taleplerinin geciktirilmeksizin karşılanması, süreci olumlu etkileyecektir. Ayrıca vergi müfettişinin talebi doğrultusunda verilecek bilgilerin doğruluğu dikkatle kontrol edilmelidir. Bilgi verildikten sonra ilerleyen süreçte verilen bilgilerin yanlış olduğu gerekçesiyle değiştirilmesi vergi müfettişinde yanlış algıların oluşmasına sebep olabilecektir.

Gerek inceleme sürecinde gerekse inceleme tamamlandıktan sonra vergi müfettişine maddi değeri yüksek hediyeler teklif edilmesi yanlış bir uygulamadır ve olumsuz cevapla karşılanacaktır. Benzer şekilde pahalı ve lüks yerlerde yemek teklifleri de aynı şekilde karşılık bulacaktır. Hem vergi müfettişini zor durumda bırakacak hem de ilişkileri zedeleyecek bu tür girişimlerden titizlikle uzak durulması önerilir.

Vergi müfettişinin inceleme sürecinde faaliyetlerin yürütüldüğü ofis, depo, fabrika, atölye, showroom gibi yerlere götürülerek faaliyetlerin yerinde gösterilmesi faydalı olacaktır. Bunun için teklifte bulunulmalı ancak ısrarcı olunmamalıdır.

Görüleceği üzere vergi incelemesi hem insan ilişki yönetimi hem de vergi mevzuatını içinde barındıran hassas bir süreçtir. Bu süreçte yapılacak bazı hatalar telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurabilmektedir. Bu nedenle inceleme sürecinin, bu konuda tecrübeye sahip, profesyonel kişilerle birlikte yürütülmesi çok önemlidir.

İnceleme sürecinde vergi müfettişi ile olumlu ilişkiler kurulmalı, bu ilişkinin anlamsız gerginlikler, amaçsız inatlaşmalar ve yersiz tekliflerle sekteye uğramaması için azami gayret gösterilmelidir.

8.Vergi İnceleme Tutanağı ve Önemi Nedir?

Vergi inceleme tutanağı, vergi müfettişinin inceleme süresince yaptığı tespitleri içeren ve mükellef kurum temsilcisi ile birlikte imza altına alınan bir belgedir. Bu belge, düzenlenecek olan raporun en önemli dayanaklarının başında gelmektedir. Tutanağta yer alacak tespitlerin temel kriterleri, mükellefin defter ve belgelerinden tespit edilmiş hususları içermesi ve yoruma yer verilmemiş olmasıdır. İnceleme sürecinin en önemli ve kritik noktası burasıdır. Amiyane tabirle vergi müfettişi ve mükellef kozlarını tutanak aşamasında paylaşır. Vergi müfettişi eleştireceği konulara ilişkin

tespitlerini bu tutanakta ortaya koyar. Mükellef ise bu eleştirilere tutanakta açıklama getirir. Yapılan

müzakere neticesinde son halini alan tutanak taraflarca imza altına alınır. Sonrasında vergi müfettişi hem tutanağı hem de topladığı diğer harici doneleri kullanarak raporunu yazar. Bu tutanak genellikle inceleme sonunda alınmakla birlikte inceleme süreci içerisinde de birkaç defada alınabilir. Mükellefler bu tutanağı imza tarihinden 2 gün önce görüp inceleme hakkına sahiptirler. Bu 2 günlük sürede vergi müfettişi tarafından tutanağa alınan tabloların ve bilgilerin doğruluğu kontrol edilmeli, tutanakta yer alan sorulara verilecek cevaplar ve yapılacak ilave açıklamalar dikkatlice hazırlanmalıdır. Çünkü mükellefin kendini anlatabileceği esas yer tutanaktır. Burada ifade edilmeyen durumlar, sunulmayan bilgi ve belgeler sonrasında ibraz edildiğinde istenilen sonuçlar alınamayacaktır.

Vergi inceleme tutanağının incelenebilmesi için taslak halinin vergi müfettişinden talep edilmesi ve burada yapılacak savunma ve açıklamaların titizlikle hazırlanması ileride doğabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmesi için önemlidir.

9.Tutanak İmzalamamak Cezaya Muhatap Olmamak İçin Çare Olabilir mi?

İmza aşamasında güçler dengededir. Yani vergi müfettişi, mükellefi tutanağı imzaya zorlayamaz, mükellefi imza için zorla iş yerine getirmez. Mükellefin tutanağı imzalamaması da vergi müfettişinin elini kolunu bağlamaz, inceleme sürecinin tıkanmasına sebep olmaz. Eğer usulüne uygun olarak imzaya davet edilen mükellef, inceleme tutanağını imzadan imtina ederse vergi müfettişi bir başka meslektaşı ile söz konusu durumu da kayıt altına alarak inceleme tutanağını imzalar ve raporunu tamamlar. Yani tutanağı imzalamayarak cezadan kurtulmak mümkün değildir. Tutanak imzalamayan mükellef ise inceleme bitmiş olmasına rağmen defter ve belgelerini teslim alamaz.

Vergi inceleme tutanağını imzalamamak süreci uzatmaz, rapor yazılmasını geciktirmez, cezayı engellemez.

10.Açıklamalarının Vergi Müfettişince Yeterince Dikkate Alınmadığını Düşünen Mükellefler Ne Yapabilir?

İnceleme sürecinde vergi müfettişine kendini tam olarak anlatamayan, bazı hususlarda müfettiş ile mutabık kalamayan, yaptığı açıklamaların dikkate alınmadığını düşünen mükellefler için "Rapor Değerlendirme Komisyonları"nda dinlenme talep etmek önemli bir uygulamadır. Kıdemli 3 vergi müfettişinden müteşekkil bu komisyon, yazılan raporu okuyup değerlendirmek ve işleme konulmasını onaylamakla görevlidir. Bunun dışında talep edilmesi durumunda raporu onaylamadan önce son bir kez de mükellefi dinlerler. Vergi inceleme tutanaklarında genellikle rapor değerlendirme komisyonlarında dinlenme talebinin olmadığı yönünde standart bir ifade yer

almaktadır. Mükelleflerin bu noktaya dikkat ederek ifadeyi dinlenme taleplerinin olduğu yönünde değiştirmeleri bu hakkı kaybetmelerini önleyecektir. Böyle bir düzeltme yapmadan tutanağı imzalamış olsalar da söz konusu komisyon raporu değerlendirip işleme koymadan önce ilgili Daire Başkanlığına bir dilekçe ile başvurarak dinlenme talep edebilmeleri de mümkündür. Diğer taraftan inceleme süreci olumlu geçen, hususlarda vergi müfettişi ile mutabık kalan, açıklamaları tutanağa eksiksiz geçirilen mükelleflerin dinlenme talep etmeleri hem idare üzerinde gereksiz iş yükü oluşturacak hem de herhangi bir sonuç doğurmayacaktır.

İnceleme sürecinde açıklamalarının dikkate alınmadığını düşünen mükellefler için rapor değerlendirme komisyonlarında dinlenme talep etmek ihmal edilmemesi gereken uygulamadır.

11.Vergi İncelemesi Bitti, Şimdi Ne Yapılabilir?

Vergi incelemesi tamamlandıktan sonra mükelleflerin takip edecekleri yol da en az inceleme süreci kadar önemlidir. Vergi incelemesi sonucunda ortaya çıkan vergi ve cezaların yükünü en aza indirebilmek için doğru bir strateji ile hareket etmek büyük önem taşır. Tespitleri net, mevzuatı açık, raporu kuvvetli bir incelemeyi mahkemeye taşımak mükellefe tanınan çeşitli avantajların kaybedilmesine sebep olacağı gibi uzun dava süreçleri ödenecek gecikme zammını da artıracaktır. Mükellefe yüklenecek yargılama giderlerinin de ayrı bir maliyet oluşturacağı unutulmamalıdır. Benzer şekilde tespitleri muğlak, mevzuatı tartışmalı, raporu zayıf bir incelemeyi uzlaşma ile sonuçlandırmak belki de hiç ödenmemesi gereken vergilerin ödenmesine neden olacaktır.

İnceleme sonucunda mükelleflerin başvurabilecekleri temel olarak 3 yol bulunmaktadır.

- Tarhiyat öncesi veya tarhiyat sonrası uzlaşma talep etmek
- Vergi cezalarında indirim talep etmek
- Yargı yoluna başvurmak

Vergi incelemesi tamamladıktan sonra izlenecek yol en az inceleme süreci kadar önemlidir.

12.Uzlaşma Talep Etmek Nasıl Bir Avantaj Sağlar?

Uzlaşma müessesesi, inceleme sonucunda ortaya çıkan vergi ve cezalarda devlet ile mükellefin orta yolu bulma yöntemidir. Mükellef, raporda eleştirilen hususları kabul etmekte ve dava yoluna gitmeyerek devlet alacağının en kısa zamanda hazineye intikal ettirilmesini sağlamakta; bunun karşılığında da devlet alacağının bir kısmından vazgeçmektedir. Karşılıklı olarak kazan-kazan

durumu olacağı için uzlaşma uygulamasından yararlanmak faydalı olacaktır. Tabi bu durumun bir istisnası vardır. Eğer incelemenin doğru yapılmadığı, yasalara aykırı eleştiri yapıldığı, incelemenin sonucunu değiştirecek açıklama ve belgelerin dikkate alınmadığı düşünülüyorsa bu defa uzlaşmak değil yargı yoluna başvurmak mantıklı olacaktır. Çünkü eleştiri konusu yapılan bir husus için hem uzlaşma hükümlerinden yararlanmak hem de aynı konuda dava açmak mümkün değildir.

Uzlaşma, tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası olmak üzere iki çeşittir. Tarhiyat öncesi uzlaşma, vergi inceleme raporu düzenlenen daire başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren komisyon tarafından gerçekleştirilir. Vergi müfettişinin yazdığı rapor, rapor değerlendirme komisyonundan geçip son şeklini aldıktan sonra ilgili daire başkanlığı mükellefle irtibat kurarak uzlaşma için tarih belirler. Mükellefler tarhiyat öncesi uzlaşma hakkından faydalanmak istediklerini inceleme tutanağında ifade edebilecekleri gibi rapor, vergi dairesine sevk edilmeden önce ilgili daire başkanlığına verecekleri bir dilekçe ile de talepte bulunabilirler. Belirlenen tarihte ve adreste, biri komisyon başkanı, 3 vergi müfettişinden müteşekkil komisyon ile mükellef kurum temsilcisi bir araya gelerek uzlaşma toplantısını gerçekleştirir. Son dönemdeki uygulamalara göre komisyonlar vergi aslını aynen korurken vergi ziyayı cezasında %75-80'lik bir indirim yapmaktadırlar.

Diğer taraftan daha önce uzlaşmanın kapsamı dışında olan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları 7338 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile uzlaşma kapsamına alınmıştır. Ancak bunun için 5.000 TL'lik bir sınır belirlenmiştir. Yani yapılan incelemelerde kesilen 5.000 TL'yi aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları uzlaşmaya konu olabilecektir. Söz konusu düzenleme 26.10.2021 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Haklarında Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesine göre vergi suçu raporu düzenlenen mükelleflerin uzlaşma hakları olmadığını belirtmeden geçmeyelim.

Tarhiyat öncesi uzlaşma talep etmeyen mükellefler tarhiyat sonrası uzlaşma talep edebilirler. Ancak hem tarhiyat öncesi hem tarhiyat sonrası uzlaşma talep edilemez. Yine tarhiyat öncesi uzlaşma talep edip, toplantıya katılıp uzlaşmayan ya da toplantıya katılmayan mükellefler de uzlaşma haklarını kullanmış sayılacaklarından ayrıca tarhiyat sonrası uzlaşma talep edemezler.

Tarhiyat öncesi uzlaşma talep edilmediğinde düzenlenen raporlar vergi dairesine sevk edilir. Vergi dairesi kendisine intikal eden vergi inceleme raporlarına istinaden vergi ve ceza ihbarnamelerini düzenleyerek mükellefe gönderir. Tarhiyat sonrası uzlaşma hakkından yararlanmak isteyen mükelleflerin ihbarnameleri tebellüğ ettiği tarihten itibaren 30 gün içinde bir dilekçe ile ilgili vergi dairesine başvurmaları gerekmektedir. 30 günlük süre geçtikten sonra uzlaşma talebinde bulunulması mümkün olmayacaktır.

Uzlaşma hakkının kısmi olarak kullanılabilmesi de mümkündür. Şöyle ki düzenlenen vergi inceleme raporunda birden çok eleştiri konusu varsa ve bazı konular kabul edilirken bazı konularda dava yoluna gitmek daha mantıklı görünüyorsa kısmi uzlaşma talep edilebilir. Kısmi uzlaşma, uzlaşmayan konular için dava açma hakkını ortadan kaldırmaz.

Yargıya taşınması düşünülmeyen raporlarda uzlaşma hakkında yararlanmak incelemenin maliyetini azaltmak için önemli bir avantaj sağlayacaktır.

13.Vergi Cezalarında İndirim Talep Etmek Nasıl Bir Avantaj Sağlar?

Muhatap oldukları vergi ve cezalar için dava yoluna gitmeyen mükelleflerin yararlanabileceği diğer bir yöntem vergi cezalarında indirim talep etmektir. Her ne kadar başlı başına bir uygulama olsa da uzlaşma sonrasında da faydalanılabilen ve ilaveten avantaj sağlayan bir düzenlemedir. Uzlaşma uygulamasından yararlanan mükellefler ayrıyeten bu avantajdan da yararlanabilirler. İnceleme sonrasında vergi ve ceza ihbarnamelerinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içerisinde ilgili vergi dairesine bir dilekçe ile başvurulması gerekmektedir. Ayrıca ihbarnamelerin dava konusu yapılmamış olması gerekmektedir.

Vergi ziyai cezaları ile 7338 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeden sonra 5.000 TL'yi aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının üzerinde uzlaşılan tutarından %25'lik bir kısmı daha bu uygulama kapsamında indirilir. Eğer uzlaşma hakkında faydalanılmadan doğrudan indirim hakkında yararlanılmak istenirse vergi ziyai cezalarının %50'si ile 5.000 TL'yi geçmeyen usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının %75'i talep üzerine indirilir.

Sayılan bu avantajlardan yararlanmak için gerekli olan son şart ise indirimden sonra kalan tutarların vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat gösterilerek vadesinin bitmesinden itibaren 3 ay içinde ödenmesidir.

Görülebileceği üzere mükellef için önemli avantajlar sağlayan vergi cezalarında indirim uygulaması özellikle de uzlaşma ile birlikte faydalandığında incelemenin doğurduğu finansal yükü önemli ölçüde hafifletmektedir. Bu nedenle inceleme raporunu yargıya taşımayı düşünmeyen mükelleflerin hem uzlaşma hem de vergi cezalarında indirim uygulamasından faydalanmasını şiddetle öneririz.

Vergi cezalarında indirim uygulamasının bir diğer önemli avantajı ise hakkında vergi kaçakçılığı gerekçesiyle rapor yazılan ve tarhiyat önerilen mükelleflerin de yararlanabilmesidir. Bilindiği üzere Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesine istinaden tarhiyat yapılan mükellefler uzlaşma hükümlerinden yararlanamamaktadırlar. Ancak bu sınırlama vergi cezalarında indirim uygulamasında geçerli değildir. Dolayısıyla hakkında vergi kaçakçılığı gerekçesiyle rapor yazılan mükelleflerin, raporu yargıya taşımayı düşünmüyorsa bu önemli avantajdan yararlanmaları mantıklı olacaktır.

Vergi cezalarında indirim uygulamasının, hakkında vergi suçu raporu düzenlenenler de dahil olmak üzere mükelleflere önemli avantajlar sağladığı unutulmamalıdır.

14.Raporu Yargıya Taşımak Nasıl Bir Avantaj Sağlar?

İdarenin sunduğu tüm avantajlara karşın vergi inceleme raporunu yargıya taşımak iyi araştırılarak verilmesi gereken önemli bir karardır. Bu kararı verirken hem inceleme sürecini bilen, yazılan raporu teknik ve hukuki olarak analiz edebilecek hem de olayın yargı sürecine hâkim profesyonel kişilerden destek alınması büyük önem taşımaktadır. Duygusal olarak karar vermek ya da sadece çıkar amacıyla olaya yaklaşan kişilerin yönlendirmesi ile hareket etmek telafisi mümkün olmayan sonuçlar ortaya çıkaracaktır.

Daha önceki bölümde de ifade edildiği gibi eleştiri konusu yapılan hususlar net ve güçlü delillerle raporda ortaya konulmuşsa, konuya ilişkin mevzuat açık ve tartışmasızsa, incelemede usul yönünden ciddi hatalar yoksa süreci mahkemeye taşımak zaman kaybı olup incelemenin maliyetini artıracaktır.

Fakat eleştiri konusu yapılan husus tartışmalı ise, farklı yönde mevzuat (özelge, yargı kararı, Danıştay kararı, vs...) varsa, incelemede önemli usul hataları yapılmışsa, açıklama ve itirazlar inceleme sürecinde dikkate alınmamışsa konuyu yargıya taşınmak ve profesyonel bir süreç yönetimi ile hak aramak daha mantıklı olacaktır.

Önceki bölümlerde belirtilen uzlaşma ve cezalarda indirim haklarından yararlanılmaması halinde vergi ve ceza ihbarnamelerinin tebliğinden itibaren 30 gün içinde vergi mahkemelerinde dava açılabilir.

Vergi inceleme raporunda haksız eleştiriler yapıldığı düşünülüyorsa profesyonel bir süreç yönetimi ile olayı yargıya taşımak daha mantıklı olacaktır.

SONUÇ

Vergi Denetim Kurulu'nun faaliyet raporuna göre her yıl binlerce vergi müfettişi tarafından on binlerce vergi incelemesi yapılmaktadır. Bu rakama, yıl içerisinde çarpraz kontrol, bilgi isteme vb. şekilde yapılan araştırmalar dahil değildir. Her yıl yapılan bu incelemelerde yüklü tutarda matrah farkı ve ceza yanında incelenenler için zaman, emek ve itibar kaybı da ortaya çıkabilmektedir. Bu açılardan vergi inceleme sürecinin yürütülmesinde hassas ve profesyonel olunmasında büyük fayda bulunmaktadır.

Bu bülten ile ilgili sorularınız için danışmanlarımızla iletişime geçebilirsiniz.**Sevgi & Saygılarımızla,**

Tax & International Advisory | Taxia & Taxademy